

Ontdek de boerenlandpaden

Coöperatie **De Groene Klaver**

Coöperatie De
Groene Klaver
is aangesloten bij

boerennatuur

8 km

HONDSDIJKROUTE

regio Alphen a/d Rijn

Welkom **OP DE HONDSDIJKROUTE**

Avontuurlijk wandelen, waar kan dat nog? In elk geval in het Rijnland, waar verschillende boerenlandwandelingen zijn uitgezet. Hier struint u dwars door de weilanden, tussen de schapen en de koeien, met onderweg smalle loopplanken en hekken met overstapjes. Dankzij de boeren komt u zo op plekken die u anders nooit ontdekt zou hebben.

De Hondsdijkroute start in Koudekerk aan den Rijn en gaat dan door de Hondsdijkse Polder. Hier is de horizon altijd ver weg, slechts een enkel bosje doorbreekt de weidsheid van het polderland. In de weilanden volgt u de sloten terug naar de Oude Rijn, ooit een machtige rivier die de noordgrens vormde van het Romeinse rijk.

Volg ons op Facebook en Instagram

Let op!

- De boerenlandpaden zijn geopend van 15 juni t/m 15 maart. Daarbuiten is de route afgesloten i.v.m. het broedseizoen.
- Honden zijn niet toegestaan vanwege besmettingsrisico's voor het vee.
- De boer verwelkomt u op zijn eigen terrein; gedraag u als een goede gast.
- Vergeet niet om contant geld mee te nemen voor lekkere producten bij de boer!

Start:

Café de Hoek,
Dorpsstraat 50, Koudekerk a/d Rijn

Bekijk in
Google
maps

BEREIKBAARHEID

OV: ARRIVA-buslijn 165 rijdt van treinstation Alphen aan den Rijn naar sneltram halte Zoetermeer Centrum West. Stap uit bij de halte Koudekerksebrug. Zie voor details [9292.nl](https://www.9292.nl)

Auto: neem op de N11 de afrit Koudekerk aan den Rijn (N209). Ga aan het einde bij de rotonde rechtsaf. Sla na 700 m linksaf richting Koudekerk aan den Rijn. De route start bij het café naast de ophaalbrug. Om te parkeren: ga na de ophaalbrug bij de kerk rechtsaf. Langs de weg zijn parkeerplaatsen. Of rij verder rechtdoor en parkeer voorbij de splitsing (Lagewaard) bij de begraafplaats aan de Hoogewaard.

TIP: Deze route is goed te combineren met de **Achthovenroute**.

HONSDIJKROUTE

Coöperatie De Groene Klaver

Coöperatie De
Groene Klaver
is aangesloten bij

boerennatuur

HONSDIJKROUTE

Coöperatie De Groene Klaver

Coöperatie De Groene Klaver is aangesloten bij

boeren natuur

0 500 m

© Harry Bunk

1 UITSPANNING

Een café, een kerk, een ophaalbrug – deze route start bij het drukste plekje van Koudekerk aan den Rijn. Al vele eeuwen is dit een belangrijk knooppunt voor het verkeer. Reizigers tussen Rotterdam en Amsterdam staken hier met een veerbootje de Oude Rijn over, terwijl trekschuiten de rivier volgden richting Leiden of Utrecht. In 1838 werd de veerboot vervangen door een tolbrug. De huidige ophaalbrug dateert van 1929. Al die reizigers lustten wel een hapje en een drankje. Daarom zat hier al in 1680 een uitspanning, een herberg waar de paarden van de koetsen werden uitgespannen. Nu kijkt u hier vanaf het terras van Café de Hoek uit over de bedrijvigheid op de brug en de rivier.

Wandel vanaf Café De Hoek richting de kerk en ga rechtsaf (Dorpsstraat). Volg vanaf nu de groene pijlen van de Hondsdijkroute.

Ophaalbrug in Koudekerk

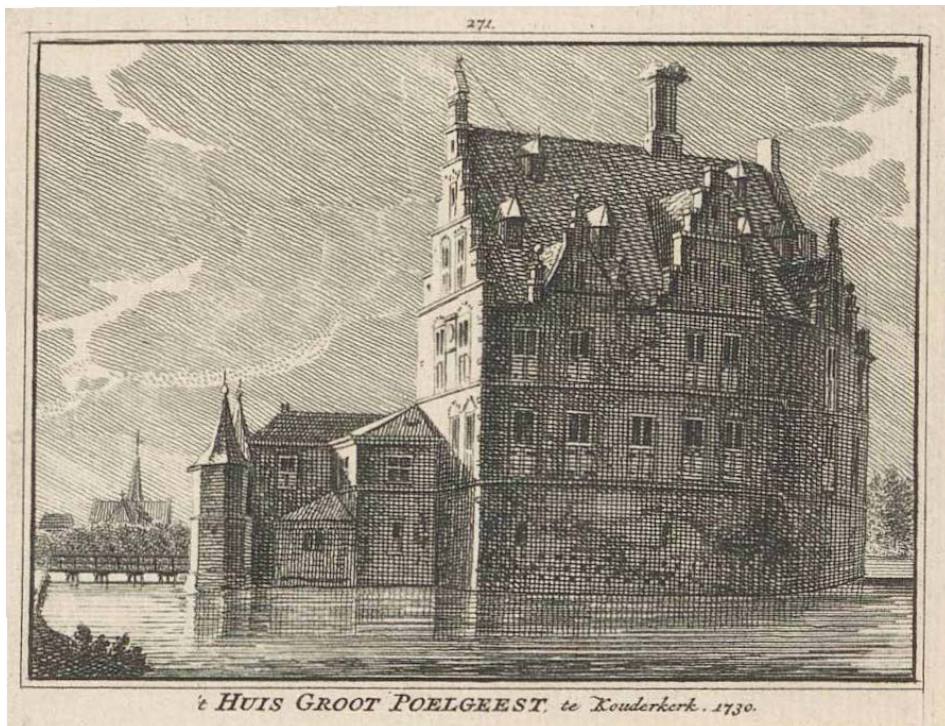
HONSDIJKROUTE

Coöperatie De Groene Klaver

Coöperatie De Groene Klaver is aangesloten bij

boerennatuur

2 KASTEEL GROOT POELGEEST

Sta even stil bij het monumentale pand op nummer 70. De poort in het midden van de gevel verraadt dat het een koetshuis is. Het bouwjaar staat op de sluitsteen: 1648. Het koetshuis hoorde bij kasteel Groot Poelgeest, dat even verderop links op het ronde eilandje pronkte. Al in de late middeleeuwen stond hier een waterburcht, eigendom van de machtige familie Van Poelgeest. Hun kasteel werd diverse keren belegerd, verwoest en weer opgebouwd. In de 18de eeuw sloeg het verval toe en uiteindelijk werd het kasteel afgebroken. Slechts één hoektorentje van het poortgebouw overleefde de sloop.

Torentje van Groot Poelgeest

Ga op de kruising linksaf (Lagewaard).
Sla na 300 m bij wandelknooppunt 53 linksaf.
Volg het fietspad tot het einde.

Romeins fort aan de Oude Rijn

Stevie Heru, Xinas

3 EERSTE BEWONERS

Links van het fietspad vertelt een informatiebord het verhaal van de vroegste bewoners van dit gebied. Dat waren boeren, die voor het begin van onze jaartelling op de oever van de rivier woonden. Alles veranderde toen de Romeinen in Nederland verschenen.

Rond 47 n. Chr. maakten zij de Oude Rijn – toen nog een brede rivier – tot de noordgrens van hun uitgestrekte rijk. Deze grens staat nu bekend onder de naam Limes. Langs de rivier verrezen wachttorens en forten, met daartussen verharde wegen. Ook ontstonden rond de forten burgerdorpen, waar de vrouwen van de soldaten, ambachtslieden en handelaren woonden. In de 4de eeuw trokken de Romeinen zich terug en namen de boeren hun plek aan de rivier weer in.

4 POLDERMOLEN

Het is van deze afstand niet te zien, maar op de poldermolen staat het bouwjaar 1644 vermeld. Aanvankelijk stond de molen in Leiden. In 1693 liet het polderbestuur de molen naar deze plek verhuizen, nadat een oudere poldermolen was afgebrand. Molenmaker Tijs Groenland vroeg 1065 gulden voor de klus, maar kreeg slechts 850 gulden omdat hij niet op tijd klaar was. Wat verder opvalt aan de molen: er zit geen staart aan de achterkant van de kap. Bij de meeste molens draait de molenaar de wieken in de wind met een staart, een constructie van houten balken en een kruitwiel. Hier gebeurt dat kruien aan de binnenzijde van de romp. In Noord-Holland staan verschillende van zulke binnenkruiers, maar in Zuid-Holland is dit het enige exemplaar.

Ga aan het einde bij wandelknooppunt 57 linksaf naar 58 via de Ruigekade.

Hondsdijkse Molen

HONSDIJKROUTE

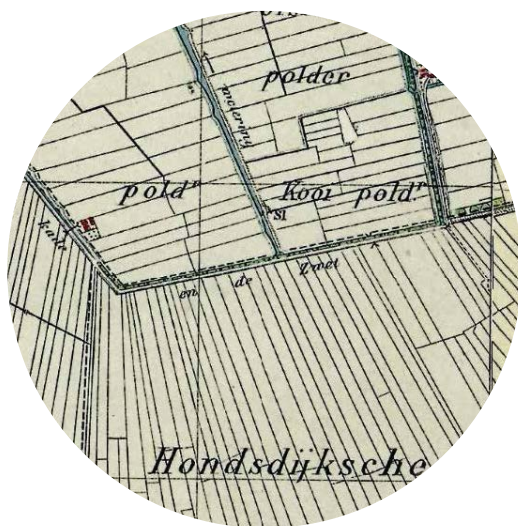
Coöperatie De Groene Klaver

Coöperatie De Groene Klaver is aangesloten bij

boerennatuur

De sloten geven de ontginningsrichting aan

5 ONTGINNINGSKADE

Op de Ruigekade is de geschiedenis voelbaar. Oorspronkelijk was dit allemaal veenwildernis. De strook direct langs de Oude Rijn werd al vroeg door de plaatselijke boeren ontwaterd en geschikt gemaakt voor de landbouw. De Ruigekade vormde de achtergrens van deze eerste ontginningsfase. Goed te zien is dat alle sloten richting de rivier lopen. De sloten rechts van de kade staan hier haaks op. Deze polder is dan ook later ontgonnen vanaf een wetering verder naar het oosten. Dat gebeurde volgens de strakke regels van de graaf van Holland: de ontginners ondertekenden een cope, een contract waarin onder meer de maten van de percelen werden vastgelegd.

Langs de Ruigekade

Coöperatie De Groene Klaver

Coöperatie De Groene Klaver is aangesloten bij

boeren natuur

HONSDIJKROUTE

Ga na ruim 600 m bij wandelknooppunt 58 linksaf de weilanden in. Volg de sloten globaal rechtdoor naar de boerderij in de verte. Aan het einde van een perceel is het soms even zoeken naar een bruggetje of een hek met een overstapje.

6 DOOR DE WEILANDEN

Hoog gras, modder, bruggetjes, hekken – de struintocht door de Hondsdijkse Polder zit vol verrassingen. Soms komen de koeien en schapen even dichterbij om de onbekende wandelaar te bekijken, maar meestal grazen ze onverstoord verder. Van het andere dierenleven vallen vooral de vogels op. In de zomer zijn de ooievaars en grote zilverreigers gemakkelijk te herkennen, de weidevogels verraden zich vooral door hun roep. In het najaar nemen soorten als toendrarietgans en kleine rietgans hun plaats in.

Een bijzondere wintergast is de kleine zwaan: een maatje kleiner dan de bekende knobbelzwaan en met een gele vlek boven aan de snavel. Naar schatting zijn er op de hele wereld slechts zo'n 15.000 kleine zwanen, waarvan 75% in Nederland de winter doorbrengt.

Kleine rietgans

Kleine zwaan

Steek na 1,2 km (rechts is een bosje) een bruggetje over. Volg het brede pad en ga verderop door een hek (daarna hek weer sluiten!). Ga 75 m voor de boerderij rechts over een hek (let op de markering), dan linksaf en door de weilanden naar de doorgaande weg. Ga bij de Oude Rijn linksaf.

7 LANGS DE OUDE RIJN

Nu volgen fietsers en wandelaars het pad langs de Oude Rijn, vroeger liepen hier paarden die trekschuiten voorttrokken richting Utrecht of Leiden. Van 1664 tot in de 19de eeuw brachten de schuiten via een vaste dienstregeling passagiers van stad naar stad. De opkomst van de trein maakte een einde aan deze vorm van transport. Links vormen de boerderijen een lang lint langs de weg. Bij sommige van deze boerderijen staat op het erf een zomerhuis (Hondsdijk 59 en 69, Dorpsstraat 1). Aanvankelijk verhuisden veel boeren in de zomer, als de koeien in de wei liepen, naar de stal. Zo waren ze dicht bij het werk en hoefde er in huis minder schoongemaakt te worden. Vanaf de 19de eeuw verrezen er ook vrijstaande zomerhuizen. Hier woonden de boeren overdag, slapen deden ze op de boerderij. Hiervandaan wandelt u geleidelijk terug naar de moderne tijd en de drukte van de A4.

8

GERIEFHOUTBOSJE

Vorbij huisnummer 55/57 doemt links een betonnen kunstobject op, met daarachter een geriefhoutbosje. Zulke bosjes staan vaak op de laagste delen van een weiland en leverden gebruikshout voor de boerderij. Wilgenstammen werden opgestookt in de kachels en ovens, van essen werden gereedschapsstelen gemaakt en berkentakken waren ideaal voor bezems. Geriefhoutbosjes zijn gemakkelijk te verwarren met pestbosjes, maar die zien er net wat anders uit. Een pestbosje markeert de plek waar in vroegere eeuwen dieren werden begraven die aan een besmettelijke ziekte waren bezweken. Om die reden bevinden de pestbosjes zich doorgaans ver weg van de boerderij, aan het einde van een perceel. Meestal ligt er ook een sloot omheen om het andere vee weg te houden. In het weidse landschap bieden de bosjes nu beschutting aan tal van zangvogels, kleine zoogdieren, vlinders en amfibieën.

Volg de rivier terug naar de startplaats bij
Café De Hoek in Koudekerk aan de Rijn.

Geriefhoutbosje

HONDSDIJKROUTE

Coöperatie **De Groene Klaver**

Coöperatie De
Groene Klaver
is aangesloten bij

boeren natuur

Handig om te weten!

HORECA

Startplaats Café de Hoek in Koudekerk a/d Rijn heeft een terras aan het water dat uitnodigend wacht voor of na het wandelen van de route.

HONDEN

Honden zijn op de boerenlandpaden niet toegestaan.

BROEDPERIODE

Van 15 maart t/m 15 juni zijn de boerenlandpaden afgesloten in verband met het broedseizoen van de vogels.

SCHOENEN

Deze route gaat voor een deel dwars door de weilanden. Trek daarom stevige wandelschoenen aan.

TEKEN

Vooral in hoog gras loopt u kans om door een teek gebeten te worden. Draag daarom bij voorkeur een lange broek en controleer uzelf na de wandeling op teken. Kijk voor meer informatie op www.tekenradar.nl

Handig om te weten!

Deze interactieve PDF is bedoeld om met de mobiele telefoon het veld in te gaan. Door op de knoppen te tikken, kunt u snel tussen de bezienswaardigheden en de routekaart bladeren. Voor de links naar websites is een verbinding met het internet nodig. Maar het kan ook prima zonder. De links naar websites zijn in de tekst vetgedrukt en groen.

DE ROUTE DOWNLOADEN

Download de route thuis al naar uw telefoon. Dan hoeft u dat niet onderweg te doen, als er misschien geen internetverbinding is.

HOE?

Android: mail de PDF naar uzelf als bijlage of download via Google Drive. Op de telefoon staat vaak een app om PDF's te lezen.

iPhone: mail de PDF naar uzelf of download via iTunes. Voeg de PDF toe aan iBooks

DE ROUTE UITPRINTEN

De route uitprinten is ook mogelijk. Open dan deze PDF in Acrobat Reader. Kies in het menu: Bestand > Afdrukken.

WANDELEN MET GPX

Deze route is ook beschikbaar als GPXbestand. Hiermee volgt u de route terwijl u wandelt. Op uw telefoon moet dan wel een app staan die GPX-bestanden kan openen. Ook moet de locatie van de telefoon aan staan. Kijk op onze **website** voor tips over apps en het gebruik van een gpx.

Onze Boerenlandpaden worden mede mogelijk gemaakt door subsidie van Provincie Zuid-Holland en Holland Rijnland.

provincie
Zuid-Holland

HOLLAND
RIJNLAND

WAAR DE RANDSTAD TOT BLOEI KOMT

HONDSDIJKROUTE

Coöperatie De Groene Klaver

Coöperatie De
Groene Klaver
is aangesloten bij

boeren natuur